

CH_02_4

Perfekt

Prof. Baltazar

U gdača profesor Baltazar stajala je neoblična knjižka, radila se dočitat vyčetovim. U ruce je držela dikor Lea. On je bio vrlo mladý, dikor je po čas dan. Ali svetik v tence odlič kralja bio naprosto, i samo naprosto. Čas je čisto unesitaj. Jedra pričajt bio ima je profesor Baltazar. Nohat, oim profesor Baltazara, na Lovce dikor nije mušio otko. Staja je Lea tence potlačiti saki pomu. Póheno je profesor sobočika.

Otázka

Otázka tvořina tvarat na pomoci přítomného tvaru přítomného slovesa **biti**, tj. **jesti** / **je** / **ještě** / **ještě** / **ještě** + příkladem k čemu otázky dítovet!

Ještě li běh dikor? Jeste / **jesti**
Je li dikor dikor? Jeste / **je**
Ještě li dikor dikor? Jeste / **ještě**
Ještě li dikor dikor? Jeste / **ještě**
Ještě li dikor dikor? Jeste / **ještě**

Tko je dikor? Kdo si dikor? Kdo si dikor?

pomocné sloveso "biti"

POZOR! tvary slovesa "biti" se vyskytují ve všech osobách a číslech!

Ja sam radio.
Ti si radila.
Dijete je radilo.

Dělal jsem.
Dělala jsi.
Děle děšilo.

Mi smo radili.
Vi ste radili.
Djeca su radila.

Dělali jsme.
Dělali jste.
Děle dítaly.

I-ové participium tvoření

I-ové participium se tvoří od infinitivního kmene slovesa tj. tvaru, který zůstane po **održení infinitivní koncovky -ti**

radi-ti
smija-ti se
bi-ti
ustaja-ti
píša-ti
vozi-ti
kupova-ti

k infinitivnímu kmene připojujeme koncovy
-of-la/-lo
Ja sam radio, ti si radila, dijete je radilo.
-li/-le/-la
Muskarci su radili, žene su radile,
djeca su radila.

Perfekt (minulý čas)

z lat. "perfectus" tj. "hotový, ukončený";
vyjadřuje děj, který proběhl v minulosti

je to čas ANALYTICKÝ (tj. složený z několika částí)

nepřívzvučný tvar přítomného času slovesa "biti"
+
přičestí minulé, tzv. I-ové participium

stejně jako v češtině se tvoří od dokonavých i
nedokonavých sloves

My **jsme** pracovali = Mi **smo** radili.

participium tvoření

i od infinitivního kmene slovesa
o **odtržení infinitivní koncovky -ti**

infinitivnímu kmeni připojujeme koncovky
-la/-lo
am radio, ti si radila, dijete je radilo.

-le/-la
škarcí su radili, žene su radile,
ca su radila.

Mi smo radili.
Vi ste radili.
Djeca su radila.

svetom pome.
Dělali jete.
Děti dělaly.

čas)

kolika částí)

asu slovesa "biti"

participium

dokonavých i

es

no radili.

CH_02_4

Perfekt

Perfekt (minulý čas)

z lat. "perfectus" tj. "hotový, ukončený";
vyjadřuje děj, který proběhl v minulosti

je to čas ANALYTICKÝ (tj. složený z několika částí)

nepřízvučný tvar přítomného času slovesa "biti"
+
příčestí minulé, tzv. I-ové participium

stejně jako v češtině se tvoří od dokonavých i
nedokonavých sloves

My **jsme** pracova**li** = Mi **smo** radil**i**.

I-ové participium tvoření

I-ové participium se tvoří od infinitivního kmene slovesa tj. tvaru, který zůstane po **odtržení infinitivní koncovky -ti**

radi-ti

k infinitivnímu kmeni připojujeme koncovy

smija-ti se

-o/-la/-lo

bi-ti

Ja sam radio, ti si radila, dijete je radilo.

ustaja-ti

pisa-ti

-li/-le/-la

vozi-ti

Muškarci su radili, žene su radile,

kupova-ti

djeca su radila.

změna -l v -o

V mužském rodě dochází ke změně koncového -l na -o

radi-ti => radi-l => radi-o

další koncovky se řídí rodem a číslem jako adjektiva

žena - radi-la

dijete - radi-lo

muževi - radi-li

žene - radi-le

nepravidelná slovesa

u sloves, jejichž infinitivní kmen je zpravidla zakončen jotovanou hláskou, se tvoří l-ové participium nepravidelně v mužském rodě jednotného čísla

vidje-ti = vidje-o => vidio **ALE** vidje-la, vidje-lo

voljeti - voli-o, volje-la, volje-lo

razumjeti - razumi-o, razumje-la, razumje-lo

letjeti - letio, letjela, letjelo

donijeti - donio, donijela, donijelo

další: smjeti, htjeti,

nepravidelná slovesa II.

moći - mogao, mogla, moglo

reći - rekao, rekla, reklo

peći - pekao, pekla, peklo

doći - došao, došla, došlo

jesti - jeo, jela, jelo

pomocné sloveso "biti"

POZOR! tvary slovesa "biti" se vyskytují ve všech osobách a číslech!

Ja sam radio.

Ti si radila.

Dijete je radilo.

Mi smo radili.

Vi ste radili.

Djeca su radila.

Dělal jsem.

Dělala jsi.

Dítě dělalo.

Dělali jsme.

Dělali jste.

Děti dělaly.

Zajímavost

Ve staré češtině pomocné sloveso ve třetí osobě zaniká poměrně záhy po jejím vydělení z praslovanštiny, důkazem jevu je nejstarší doložená česká věta z roku 1057:

Pauel **dal gefť** plofcoucich zemu Wlah **dal gefť** Dolas zemu bogu ifuiatemu ťcepanu fe duema dufnicoma boguceu a fedlatu.

Prof. Baltazar

U gradu profesora Baltazara stajala je neobična kućica, ružičasta sa zelenim cvjetovima. U njoj je živio slikar Leo. On je bio vrlo marljiv, slikao je po cio dan. Ali uvijek u istom stilu koji je bio njegov, i samo njegov. Leo je živio osamljen. Jedini prijatelj bio mu je profesor Baltazar. Nažalost, osim profesora Baltazara, za Leove slike nije mario nitko. Stoga je Leo morao potražiti neki posao. Pokušao je prvo kao soboslikar.

Otázka

Otázku tvoříme inverzí za pomoci přízvučného tvaru prézenta slovesa biti, tj. jesam/jesi/je/jesmo/jeste/jesu + příklonky li (u otázky zjišťovací)

Jeste li bili u kinu? Jesmo/nismo

Je li Ivana pojela sve? Jest/nije

Jesam li nešto pokvario? Jesam/nisam.

Jesi li bio u Pragu? Jesam/nisam.

Jesu li Hrvati došli? Jesu/nisu

Tko je došao? Kada si došao? Kada ste otišli?